

Verenigingsnieuws

Roely Bos & Jan van der Ben

Op het beschermingsfront is wederom een succes geboekt. De stichting Duwo, studentenhuisvesting, heeft zich bereid getoond de glazen wanden tussen de flats aan de Carolina MacGillavrylaan (Science Park) te laten beplakken met een beproefd patroon. We hopen van harte dat het zich uitbetaald in veel minder vogelslachtoffers. Hulde aan Frank Warendorf en Hanna Hirsch!

Misschien voelt u ervoor om ons te helpen met de archiefwerkzaamheden, want er is nog veel te doen voordat ons vogelarchief kan worden opgenomen in het Stadsarchief. Meldt u zich aan bij Jan van der Ben (zie colofon).

De functie van waarnemingssecretaris zal binnenkort overgenomen worden door Frans Klaasen. Een van de taken is het samenstellen van de waarnemingenrubriek.

Ook in 2013 start er weer een vogelcursus. Frank van Groen schreef er al over in de vorige Gierzwaluw. De cursus is razend populair en de cursisten stromen elk jaar in grote hoeveelheden toe. Wees er snel bij, want veel meer dan veertig plekken zijn er niet.

Rest ons u nog even te wijzen op het nieuwe onderkomen voor de lezingen en vergaderingen: Eerste Helmersstraat 106 M. Van harte uitgenodigd!

Vogelkijkpunt IJdoorn begin 2013 klaar De herinrichting van de polder IJdoorn wordt in het laatste kwartaal van 2012 afgerond. Onderdeel van de herinrichting is de plaatsing van een vogelkijkpunt. In augustus hebben circa tien leden van de VWGA met beheerder Natuurmonumenten de situatie in ter plekke bekeken. Daarbij zijn vele suggesties gedaan voor de plaats, vormgeving en molestbestendigheid.

Op verzoek van Natuurmonumenten is vervolgens VWGA-lid Silvan Laan aan de slag gegaan. Daar is een ontwerp uitgekomen dat wellicht niet aan ieders wensen zal voldoen, maar hopelijk wel een aanwinst zal zijn. Natuurmonumenten zal overigens haar keuze motiveren richting de VWGA. Het vogelkijkpunt wordt in het vierde kwartaal aangelegd, met mogelijk een uitloop in de eerste weken van 2013. In ieder geval ligt de heuvel er voor het begin van het broedseizoen 2013. Als het definitieve ontwerp gereed is, wordt het op de website van de VWGA (vogelsamsterdam.nl) geplaatst.

Elf jaar Holenduiven in de tuin

Frank Warendorf

Op 16 januari 1994 plaatste ik in een berk in mijn achtertuin op ongeveer zes meter hoogte een grote nestkast. De nestkast, met een vlieggat van 13 bij 13 centimeter, is geschikt voor hollenbroeders als de Bosuil, Kauw en Holenduif. Er was echter geen belangstelling voor de kast.

Op 5 november 1994 heb ik een voorzetplaat met een rond vlieggat van zes centimeter doorsnee op het oude vlieggat bevestigd in de hoop dat Kauwen belangstelling zouden krijgen. In het blad Vogels van juli/augustus 1994 stond namelijk een artikel waarin deze methode werd aanbevolen. In dit artikel beschrijft de auteur, Joost van Schoorl, dat hij een kauwenkast kado kreeg met een invliegopening van zo'n negen centimeter doorsnee. De kast bleef onbezet. Vier dagen nadat hij een plankje met een vlieggat van

FOTOS: FRANK WARENDORF

Holenduif met jongen

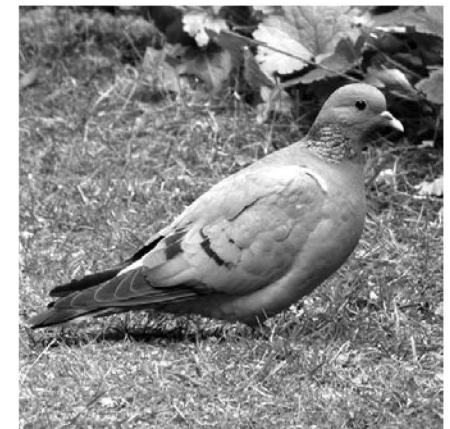
zes centimeter doorsnee over het oude gat heen had geplakt, werd de kast bezet door kauwen. Zijn conclusie was dat een kast met een te grote opening kennelijk onveilig is voor de vogels, te licht van binnen misschien of te toegankelijk voor Kraaien en Eksters. Bij mij had de verkleining van het vlieggat helaas geen effect. De kast bleef leeg. Op 11 januari 1995 werd de berk flink gesnoeid. De kast was daardoor een tijd lang onbeschut, maar de berk groeide al snel weer uit.

Na zes jaar wachten gebeurde er iets. Het was begin april 2001. Ik zag een Holenduif die duidelijk in de kast probeerde te komen. Dat lukte niet doordat het vlieggat te klein was. Gelukkig kon ik het scharnierende voorzetplaatje gemakkelijk open zetten. Een koppel Holenduif accepteerde de kast, tot mijn grote geluk. De duiven waren schuw en stil. Op 27 mei 2001 vond ik het tijd worden de kast te controleren. Ik ben gaan kijken, maar voordat ik bij de kast was, vlogen er twee duiven uit. Eén daarvan was een jong dat tegen de keukendeur van de buurman belandde. Ik heb de duif zo snel mogelijk weer teruggeplaatst. De vogel accepteerde dat en bleef daarna in de kast.

Op 17 juni 2001 zag ik dat een kat in de berk klom. De kat kroop zelfs in de kast! Doordat er een touw in de boom hing, kon ik snel naar boven klimmen en de kat aan zijn nekel de kast uit trekken. In de kast lagen twee eieren van het tweede broedsel. Een week later, op 24 juni 2001, heb ik even in de kast gekeken en zag daarin twee donzige jongen. De eieren waren dus niet door de kat beschadigd. De moederduif was al weggevlogen voordat ik bij de kast was en kwam na een half uur weer terug. De jongen werden tot 's avonds laat gevoerd. Op 17 juli 2001 werd er om 22.00 uur nog gevoerd. De oudervogel kondigde zijn komst roepend aan van ongeveer 20 meter afstand en verdween daarna snel in de kast. Ik neem aan dat beide jongen zijn uitgevlogen. Op 14 augustus 2001 waren de duiven bezig met het voeren van de jongen van het derde broedsel. Op 26 augustus 2001 zag ik twee jonge Holenduiven bij de kast, waarschijnlijk de jongen van het tweede broedsel. Het derde broedsel is vermoedelijk mislukt. Op 13 oktober 2001 zag ik twee platgetrapte duifjes van ongeveer een week oud in de nestkom.

Het volgende jaar waren de Holenduiven op 2 maart 2002 weer terug bij de kast. Dat jaar zijn er waarschijnlijk drie broedsels grootgebracht.

Op 3 september 2002 zag ik dat een vleugelklappend jong buiten werd gevoerd. In de winter zag ik de Holenduiven af en toe bij de kast, op 30 november 2002, 26 januari 2003 en 8 februari 2003. Ook in 2003 en volgende jaren is succesvol gebroed. De duiven maakten vermoedelijk verre voedselvluchten. Meestal landden ze op een schoorsteen, vlogen vandaar naar de kast en verdwenen weer. Af en toe zag ik de Holenduiven op straat. In de tuin kwamen ze nooit. Dit veranderde in de strenge winter van 2010. Op 25 december 2010 zag ik een Holenduif op het terras een korst brood opeten. Vanaf dat moment ontdekten ze dat er in de tuin wat te halen viel. In de tuin hingen een silo met strooizaad gemengd met zonnepitten en een bamboeblok gevuld met vet en zaden. Wat op de grond viel, werd opgegeten door Houtduiven, Stadsduiven en Merels. Al spoedig mengden de Holenduiven zich hiertussen. Het gehele jaar 2011 zag ik ze in de tuin, in juli ook met een jong van vermoedelijk het eerste broedsel. Ondertussen had ik een nieuwe nestkast gemaakt, omdat de oude na 16 jaar uit elkaar dreigde

te vallen. De nieuwe kast woog 16 kilo en zou op 12 januari 2011 worden geplaatst, maar de boomverzorgster die het zou doen werd ziek. Uiteindelijk klom hij op 23 februari 2011 in de boom. Het sneeuwde en in de oude kast lagen al twee eieren. Hiermee had ik geen rekening gehouden. In 2010 was de eerste eileg voor de Holenduif gemeld op 10 maart 2010 in het gebied Crailo Huizen. Zie het Jaarverslag broedseizoen 2010 van NESTKAST, het Landelijk netwerk voor studies aan nestkastbroeders, p. 23. Volgens het jaarverslag broedseizoen 2011, p. 20, was de eerste eileg in 2011 op 25 februari 2011, dus twee dagen nadat de boomverzorgster de eieren in mijn kast had gezien. Ik had de waarneming van de twee eieren op 23 februari 2011 wel aan NESTKAST gemeld, maar dit is niet in het jaarverslag opgenomen. Omdat ik niet regelmatig controleer, is een juiste eilegdatum niet te bepalen (e-mail Leo Ballering d.d. 11 september 2011).

Vanwege de eieren die op 23 februari 2011 in de kast werden aangetroffen, is de nieuwe kast boven de oude gehangen. De Holenduiven hadden echter geen belangstelling voor de nieuwe kast en bleven in de oude broeden. Ook bleven ze in de tuin voedsel zoeken. Op 25 januari 2012 telde ik zeven Holenduiven in de tuin, zes koppels en een alleenstaande. De gevolgen van het foerageren in de tuin waren desastreus. De duiven vielen in maart 2012 ten prooi aan een besmettelijke ziekte, vermoedelijk een menginfectie van Ornithosis met Trichomoniasis (ook wel genoemd het Geel), die veel voorkomt bij postduiven. De diagnose werd gesteld op basis van foto's door dierenarts P. Boskamp (e-mail d.d. 11 november 2012). De Sperwer ontdekte de duiven ook. Niet zonder gevaar voor de Sperwer overigens, omdat deze hierdoor zelf ook besmet kan raken. Twee Holenduiven zijn bezweken aan de ziekte en één is gepakt door de Sperwer. Hoe het met de andere duiven is afgelopen, weet ik niet. Ze zijn niet meer gesignaleerd.

De les die hieruit kan worden geleerd is dat het niet verstandig is Holenduiven te wennen aan het voeren in de tuin. Ook raad ik een ieder aan het artikel van dierenarts J. Hooimeijer over Trichomoniasis bij (wilde) vogels te lezen. In dit artikel wordt geconcludeerd dat het niet in het belang van de vogels is om in het voorjaar en in de zomer zaden te voeren, omdat er dan een groter risico van verspreiding van infecties is en zaadmengsels niet voldoen aan de voedingseisen van de vogels.

Literatuur

- Joost van Schoorl, Koester kauw en huismus met passend onderkomen, *Vogels* 1994, p. 18-19.
- Potters H. 2009. Broedbiologie van een kleine populatie nestkastbewonende Holenduiven in westelijk Noord-Brabant. *Limosa* 82: 1-12
- Alblas P. 2012. Nestsucces van holenduiven in Maastricht, in: *Jaarverslag broedseizoen 2011 NESTKAST*, § 7.1.
- Hooimeijer J. 2009, Het Geel / Trichomoniasis bij (wilde) vogels, de rol van de mens. *Kliniek voor Vogels Meppel*, www.kliniekvoorgel.nl.

Slaapplaatstellingen van Reuzensterns 2009-2012

Edial Dekker

In het najaar van 2009 is een aantal leden van de VWGA

begonnen met het systematisch tellen van Reuzensterns in de Amsterdamse regio. Deze telling is onderdeel van een grootschaliger telling rondom IJsselmeer, Lauwersmeer en IJsselmonding die enkele jaren voor 2009 is gestart. Ieder jaar worden in augustus en september drie à vier tellingen verricht.

We begonnen met een klein clubje enthousiast afspraken te maken voor de vrijdagavonden. Telgebied was vooral Polder IJdoorn en de Kinseldam, maar we hielden de oostkant van het gebied rondom IJburg en de Vijfhoek ook in de gaten. De eerste tellingen waren niet zo heel erg moeilijk; we zagen geen enkele Reuzenstern. Er werden in de weken van de tellingen wel Reuzensterns waargenomen, maar op de vrijdagen was het resultaat steevast nul. Ook de eerste telling in 2010 leverde niets op. Toch gingen we door met tellen. De reden was, naast de bekende eigenschap van veel vogelaars namelijk een flink portie onverzettelijkheid, het gegeven dat er in de avonduren in dat deel van de regio best veel te beleven valt op vogelgebied. Daarover straks meer.

Op vrijdagavond 20 augustus 2010 was het wel raak en zaten er twee Reuzensterns. Sinds die telling is het resultaat nooit meer nul geweest. De resultaten van de tellingen staan vermeld in Tabel 1. Het gemiddelde aantal is nu, over drie telavonden, ca. zeven per seizoen. Het laatste

Reuzensterns op de Kinseldam

FOTO: EDIAL DEKKER, 31-8-2012